

Sociòlegs incòmodes

—**¿L'**encontre s'ha saldat amb els resultats previstos?

—*Immaculada Serra Yoldi:* Al principi érem molt pessimistes pel que fa a l'acollida que podia tenir l'encontre, probablement perquè la gent no va confirmar les assistències. Però, en canvi, la resposta va ser molt bona: des de Barcelona, d'Alacant, de Tarragona.

—*¿Hi havia alguna resistència, per part dels sociòlegs catalans?*

—*Rafa Xambó:* Sí, però l'aconseguirem vèncer. Hi havia hagut una cer-

Un bon grapat de sociòlegs valencians i catalans es van reunir recentment a Peníscola per intercanviar impressions sobre la disciplina. Ara, unes setmanes després, fan un repàs de l'encontre i de l'actualitat per a EL TEMPS.

Miquel Alberola

ment, i, sorprenentment, la persona que més ha treballat, des de la seua perspectiva, ha estat Amando de Miguel.

Pense que és una qüestió fonamental, perquè ja no es tracta ara de demostrar la vigència del projecte polític dels Països Catalans ni totes aquelles qüestions més o menys vinculades a la transició de la democràcia. Del que es tracta és si, a més de la llengua, la història, etcètera, hi ha unes bases socials, unes estructures comunes. Per a mi, és fonamental constatar de-

«És fonamental constatar l'existència d'unes estructures socials comunes a tots els Països Catalans».

ta resistència per un conflicte de dates en funció de la utilització de la residència. A banda d'això, la gent tampoc no en tenia especial interès, però les nostres visites a Barcelona els feren veure la importància d'establir contactes i conèixer les coses que estem fent els uns i els altres.

—*Des del punt de vista sociològic, Catalunya, País Valencià i Balears, ¿són fàcilment englobables?*

—*Rafael L. Ninyoles:* Precisament, en la sessió de clausura, Marina Subirats, vice-degana de la Facultat de So-

ciologia de Barcelona, va destacar determinades similituds de la nostra àrea cultural, però no les va explicitar. Des del meu punt de vista, els Països Catalans són, precisament, un repte sociològic. És curiosa la insistència amb què es parla de la Catalunya filològica, des del punt de vista lingüístic, històric, literari, etc. En canvi, dins la mateixa sociologia hi ha hagut molt poques investigacions en aquest sentit. Hi ha uns treballs pioners de Joaquim Maluquer sobre demografia, uns treballs inicials d'Ernest Lluch, curiosa-

terminats processos sociològics, que no sols són similars sinó que són idèntics. Processos que afecten la demografia: creixement poblacional, control de natalitat, immigració, processos urbanístics, és a dir, dislocació de la perifèria interior, xarxa de comunicacions, no sols físiques sinó humanes, i no oblidem que l'autopista està construïda damunt del camí de la Via Augusta. Aquest podria ser un punt interessant de posteriors encontres.

—*Damià Mollà:* Hi ha temes molt vigents entre les dues societats: tenen

una gran immigració, tenen una dinàmica econòmica de les més potents de l'Estat espanyol, tenen uns problemes d'assimilació en base a la llengua... Problemes molt concrets que no afecten les altres societats de l'estat.

—R. L. N.: De tota manera, a Peníscola no es va parlar d'aquest tema. Programàticament es va dir que ja en parlaríem.

—D. M.: Però el fet més interessant era que fa vint anys que diem que anem a reunir-nos els sociòlegs de València, Alacant, Barcelona i Tarragona, i no ho havíem fet mai. És la primera vegada, i jo ho destacaria com un fet important.

—R. L. N.: Respecte a això, hi ha hagut una cosa que jo crec que és el moment de constatar: jo vaig entrar a la facultat l'any 72, i des d'aquell any he vist desfilar a pas lleuger una àmplia cavalcada de catedràtics que o venien de Madrid o se n'anaven a Madrid. Aquestes relacions dificultaven, a nivell acadèmic, l'entesa entre Catalunya i nosaltres. Les nostres relacions, fins ara, han estat molt estretes i molt cordials amb Andalusia i Madrid, per posar un exemple. I ara, per fi, es produeix un encontre que ens pot aproximar.

—A l'encontre van abordar temes com la llengua i la televisió...

—R. X.: En vam parlar, en un seminari. I com que després s'hi han fet malinterpretacions, convé matisar-ho un poquet. La pròpia sociologia és plural, té interpretacions plurals dels fenòmens, i hi ha una concepció sociològica que entén que les coses s'han de fer partint dels principis democràtico-burguesos, és a dir, si la RTVV, centrant-nos en el tema de la llengua, ha de ser en valencià o en castellà, és una cosa que ha de decidir la població. Caldrà fer prospeccions correctes i determinar què és el que vol la població, i, a partir d'això, determinar els percentatges d'ús del castellà i el valencià. Aquesta és una concepció, però n'hi ha d'altres, per exemple, una perspectiva crítica que defensa que les coses no són així, perquè això és acceptar simplement l'estat de coses sense més. Des d'aquesta perspectiva, sí que podríem considerar que els valencians estem fruitint de dues cadenes de televisió únicament i exclusivament en castellà, que també les paguem els valencians. Si aplicàrem aquest criteri de distribució, aleshores també ens correspondria el percentatge en valencià en les televisions espanyoles, com a mínim en les emissions regionals. I això no s'està fent.

En el seminari, enteníem que, donades les circumstàncies lingüístiques del nostre país i observant com la TV3 ha significat un element important de redreçament lingüístic, la RTVV podia fer la mateixa tasca, si era en valencià. Aleshores plantejarem que havia de ser en valencià, ja que hi ha una oferta ben àmplia en castellà i la distribució percentual és innecessària, a no ser que es fera així en totes les emissores de titularitat pública. Ací fèiem una matisació perquè calculàvem que és molt probable que els poders públics no ho consideren de la mateixa manera i juguen a fer parts en valencià i parts en castellà. En aquest cas, plantejàvem que l'ús del valencià no s'havia de

d'opinió i una altra la pressió. Si hi ha pressió, la pressió es manifesta.

—R. L. N.: No, no, no. Jo hi discrepe molt i vull que conste la meua discrepància amical amb Xambó.

—R. X.: ¿I què entens? ¿Com s'ha de fer? Jo crec que la pressió social, avui dia, no solament al País Valencià, sinó a tot l'Estat espanyol, està segregada. Ha estat canalitzada pels partits polítics majoritaris i, en conseqüència, per les enquestes d'opinió. I pressió social, entenent-la com a manifestació pública de la gent i reclamació d'uns drets, no n'hi ha.

—R. L. N.: És una opinió molt respectable, però que tu no pots demostrar. No científicament.

RAFA GIL

recloure a programes de caràcter antropològic-cultural, folklòric i de costums, com s'ha fet fins ara en emissores que ja coneixem, sinó que calia estimular l'ús de la llengua en aquells programes de més audiència: retransmissions esportives, concursos...

—¿No es troba a faltar, en aquest sentit, una pressió social?

—R. X.: Avui no hi ha pressió social per a res...

—R. L. N.: ¡Un moment! No sabem si n'hi ha o no, de pressió social. Encara no s'ha fet un sol sondeig ni una sola enquesta que detecte les actituds de la gent ni que estudeie els costos i beneficis socials, econòmics i psicològics d'aquest problema. Per tant, no anem a avançar si hi ha pressió o no.

—R. X.: Però una cosa és l'estat

—D. M.: S'olora, la pressió.

—R. X.: Jo no dic que no hi haja o que no puga haver-hi demandes diferents que caldrà estudiar i conèixer. D'acord. Ara: que la pressió social haja de verificar-se a través de les enquestes i estudis, no. La pressió social es fa evident, es manifesta.

—¿Penseu, en tot cas, que les entitats civils i els partits polítics haviem de promoure campanyes en aquest sentit?

—R. L. N.: Ells que facen les campanyes i nosaltres farem les enquestes.

—R. X.: Mira: des d'un punt de vista personal, crec que sí. Qualsevol persona mínimament conscient hauria de pugnar i fer la pressió que poguera perquè es convertira en pressió social, tal com ho fem en altres temes. Però des d'una perspectiva estrictament científica, la nostra feina és investigar, conèixer la realitat social, veure què en

pensa la gent, què en diu, què n'opina... utilitzant els nostres instruments, que no solament són les enquestes.

Una cosa en què si que estàvem tots d'acord, i que enllaça un poc amb el que estàvem dient abans, és que el debat polític està totalment segregat, no solament pel que fa a RTVV, sinó en totes les televisions de l'estat. No hi ha debat polític ni objectivitat ni informació. En la televisió no apareixen els col·lectius que en determinats moments estan en conflicte: la prova més evident són les últimes mobilitzacions dels ensenyants. Si fas una anàlisi de contingut, objectiva i científica, dels telediaris, de com han tractat la informació, veus que ha estat, continuament, una

quants anys fent mobilitzacions i al final s'ha donat la felicitat coincidència que tots els sindicats s'han unit. Hi ha un element important: feia molt poc que s'havien fet les eleccions sindicals i això ha legitimat el moviment amb uns representants legals.

—*Va haver-hi, a l'encontre, una ponència sobre l'estat de la sociologia...*

—*I. S. Y.*: Sí, i un dels punts tractats va ser el fet que la sociologia, a pesar de ser una disciplina antiga, és molt moderna l'existència de facultats especialitzades en el seu estudi als Països Catalans. A València, és el primer any que s'acaben els cursos de doctorat; a Alacant tenen prevista la creació d'un segon cicle... O siga, que es detecta un

recursos que la dictadura proscriu. Això fa que alguns professionals que estan en l'administració aporten estudis de major ambició empírica que no els que, amb vocació artesanal, elaboràvem fa uns anys.

—*¿Es pot dir, en aquest cas, que la sociologia eficient és un fenomen autònom?*

—*I. S. Y.*: Amb les autonomies el que passa és que la figura del sociòleg és reclamada pels polítics per a fer treballs de clarificació i reclamació. Hi ha una demanda clara, i de fet hi va haver un temps en què no hi havia cap sociòleg desocupat.

—*R. X.*: És un fenomen de desenvolupament de la societat.

—*R. L. N.*: Hi ha més coses: la producció d'estadística de la dictadura era una professió d'economicista, i els fets socials eren vigilats com a veritats perilloses. Aleshores, la transició democràtica el que ha produït és una demanda de dades socials abans inexistents.

—*De tota manera, el sociòleg no acaba de ser ben vist pel poder...*

—*R. X.*: El sociòleg, en principi, no està mal mirat. El sociòleg, diguem-ne funcionari, pot facilitar tota una sèrie d'informació que al poder li ve molt bé per a aclarir el seu treball i adequar la seua tasca a les seues conveniències polítiques en funció de les dinàmiques electorals. Ara: el sociòleg també és una persona amb criteris, i això fa que en determinats moments siga incòmode al poder. Però els sociòlegs no estan mal vistos, sinó determinades manifestacions dels sociòlegs, quan es desmarquen, perquè s'aprofita la seua informació però no s'apliquen les seues propostes.

—*R. L. N.*: Hi ha una dada curiosa: molts sociòlegs, arran de la transició democràtica, estan instal·lats en el poder polític. El sociòleg, psicològicament, és un professional que demana unes gratificacions que no són les d'un metge o un notari. Qualsevol institució —l'església, l'administració pública...— tendeix a demanar fidelitats polítiques o actituds sotmeses a jerarquies. El sociòleg desenvolupa la seua labor, que, lògicament, no condiciona els interessos eclesiàstics ni polítics, però psicològicament sí, en tant que està sotmès a un principi d'escepticisme de crítica organitzada, que és la millor tradició de la investigació social.

—*D. M.*: Després de l'asseveració de Ninyoles, tan magnífica, ja no podem dir res més.

—*R. L. N.*: Ara que anava a dir això de la tercera via, cony, el *broche de oro*. □

manipulació per part dels interessos ministerials.

—*¿Penseu que la vaga d'ensenyants respon a una crisi econòmica i política? ¿O es tracta d'una crisi moral? ¿O la pregunta és desorbitada?*

—*R. X.*: Crec que és una qüestió, simplement, de greuge comparatiu per part del professorat, a banda d'estar totalment desgastats i cremats perquè la tasca no és precisament satisfactòria, sobretot a partir de l'extensió de l'obligatorietat de l'ensenyament: hi ha moltíssima gent que està en l'escola per estar en algun lloc, i això és molt frustrant per al professor. I a més hi ha un greuge comparatiu, perquè amb la mateixa qualificació professional hi ha gent que està guanyant molts més diners en altres àmbits de l'administració.

El professorat ha estat durant uns

interès per part de la població sobre la disciplina i, en canvi, no hi ha una resposta per part de les universitats. ¿Com es resol, això? Un primer pas és la creació del tercer cicle. Una altra fórmula podria ser la creació de distints màsters en sociologia, per a la gent que no vulga fer el tercer cicle, perquè pugui especialitzar-s'hi.

—*R. L. N.*: Convé tenir present que la sociologia que s'ha fet en aquest país, la més important, s'ha fet al marge de la universitat: a pesar de la universitat.

—*D. M.*: Sí, a pesar de la universitat.

—*R. L. N.*: I és importantíssim, a partir dels vuitanta, el món dels professionals de la sociologia que estan treballant en l'administració pública. I s'estan fent treballs molt importants, precisament perquè ara es disposa de